

# DIGITALNA BIBLIOTEKA NARODNE BIBLIOTEKE SRBIJE

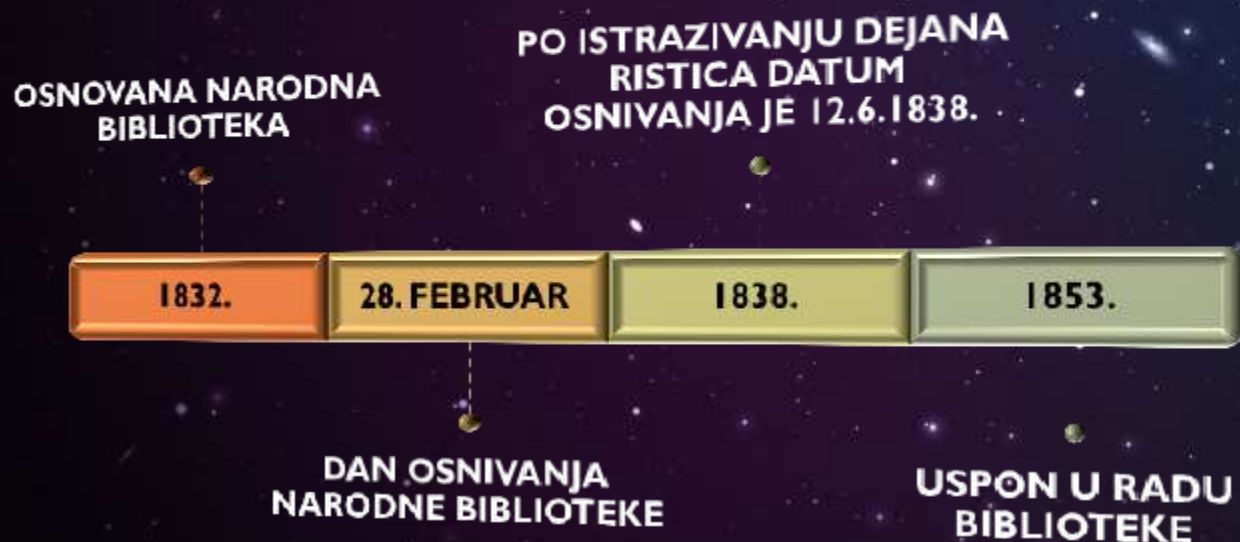


*Ljiljana Komazec Sauer*



# ISTORIJA NARODNE BIBLIOTEKE SRBIJE

Osnovana je 1832. godine u knjižari Gligorija Vozarovića. Inicijalni fond činili su pokloni Vozarevića i drugih srpskih kulturnih poslenika. Za dan osnivanja uzima se 28. februar 1832. godine kada je Dimitrije Davidović poslao pismo knezu Milošu o uređenju biblioteke. U novembru iste godine knez Miloš je naredio da se jedan primerak od svake štampane knjige ustupa biblioteci. Tako je ustanovljena institucija obaveznog primerka. Od 2002. godine Narodna biblioteka Srbije kao svoj dan slavi upravo 28. februar. Prema istraživanju Dejana Ristića, objavljenom u knjizi „Kuća nesagorivih reči”, biblioteka je osnovana 12. jula 1838. godine u Kragujevcu, a naredne godine preseljena u Beograd. Uspon u radu Narodne biblioteke počinje 1853. godine kada je ukazom kneza Aleksandra uvedeno zvanje državnog bibliotekara u rangu profesora Velike škole.



**NARODNA**  
**BIBLIOTEKA**  
**SRBIJE**

# ISTORIJA NARODNE BIBLIOTEKE SRBIJE

Početak Prvog svetskog rata jedan deo vrednijih, posebno starih rukopisnih knjiga, evakuisan je iz biblioteke i spakovan u voz. Preostale knjige i arhiva postale su ratni plen Nemačke i Bugarske (gde su i odnete) a deo građe je ostao i propao. U ratnom metežu su, pored knjiga, nestala i tri najvažnija stara srpska rukopisa: *Nikoljsko jevanđelje*, *Zbornik popa Dragolja* i *Prizrenski prepis Dušanovog zakonika*. Tokom rata jedan deo tih knjiga je nestao i kasnije vraćen, dok postoje knjige koje ni do danas nisu pronađene.

U Prvom svetskom ratu biblioteka je ostala bez svojih prostorija, pa je 1920. godine za njene potrebe otkupljena fabrika i „Kartonaža Milana Vape“, na Kosančićevom vencu. Za nju je plaćeno 3.200.000 dinara, a rad je otpočeo početkom 1922. godine.

Prostor je bio nedovoljan i vlažan, većina izdavača nije slala svoja izdanja na registrovanje, kao ni obavezan primerak. Zgrada biblioteke na Kosančićevom vencu pogođena je 6. aprila 1941. godine prilikom nemačkog bombardovanja Beograda i veliki deo knjižnog fonda je tada uništen.

Uništen je knjižni fond od oko 500.000 svezaka, kao i zbirka od 1424 ćirilčna rukopisa i povelje (12–17. vek), kartografska i grafička zbirka od 1500 brojeva, zbirke od 4.000 naslova časopisa i 1800 naslova novina, zatim značajna i nedovoljno proučena zbirka turskih dokumenata o Srbiji, inkunabule i stare štampane knjige i celokupna prepiska značajnih ličnosti iz kulture i političke istorije Srbije i Jugoslavije (Lukijan Mušicki, Vuk Karadžić, Đura Daničić, Pavel Šafarik). Osim toga, nestali su svi inventari i katalozi. Iz stare zbirke rukopisa sačuvao se samo jedan rukopis koji je u tom trenutku bio van biblioteke. Neki od rukopisa koje se čuvaju ili su čuvani u Narodnoj biblioteci su: *Letopis Popa Dukljanina* (beogradski rukopis), *Nikoljsko jevanđelje*, *Minhenski psaltir*, *Ćirilčni Rampacetov bukvar*, iz 1597. godine i drugi. Najstariji rukopis je *Beogradski parimejnik* iz 13. veka.

1920. OTKUPLJEN PROSTOR  
NA KOSANCICEVOM VENCU

OTKUP U  
VREDNOSTI OD  
3.200.000 DINARA

RAD NA NOVOJ  
LOKACIJI  
OTPOCEO 1922.  
GODINE

ZGRADA  
UNISTENA TOKOM  
BOMBARDOVANJA  
6.4.1941. GODINE

UNISTEN  
POZAMASAN  
KNJIZEVNI FOND

# Čitanost knjiga do 1914. godine

Godišnji izveštaji Narodne biblioteke Srbije o čitanosti knjiga su dragoceni izvori podataka. Prvi je objavljen 1895. godine u *Godišnjaku Srpske kraljevske akademije*. U njima se govori o broju čitalaca iz godine u godinu, ali i o njihovoj socijalnoj strukturi. Na osnovu tih podataka je moguće rekonstruisati društvenu pripadnost čitalaca, kao i dati prikaz kulturnih potreba. U posebnim rubrikama razvrstavane su knjige po žanrovima, naučna, zabavna literatura i to je omogućavalo da se prati čitanost domaće literature u odnosu na inostranu.



Hotel 'Srpska kruna'  
zgrada biblioteke  
od 1946. do 1947.

Popisi rađeni neposredno pred Prvi svetski rat omogućavaju da se stekne slika o popularnosti pojedinih pisaca i dela. U periodu od 1895. do 1900. Biblioteku je posećivao mali broj čitalaca. Godine 1898. bilo je 794 čitaoca, a 1900. je Biblioteka bila zatvorena tri meseca preko leta i tada je zabeležen pad u broju posetilaca. Najviše su dolazili đaci i studenti koji su za potrebe svog obrazovanja i školovanja pozajmljivali literaturu. Tri puta manje su Biblioteku posećivali njihovi profesori. Takođe je naučna literatura preovladavala u odnosu na zabavnu.

Od 1901. godine Narodna biblioteka počela je da pravi detaljnije godišnje izveštaje. Promenila se i struktura traženih publikacija... Čitalačke potrebe građanstva su se menjale i iz godine u godinu se povećavao broj traženih knjiga. Te 1902. godine čitale su se srpske knjige (13.038), nemačke (2.319), francuske (1.583). Ruske knjige u to vreme nisu bile naročito popularne što govori podatak o čitanju 470 pozajmljenih knjiga na ruskom jeziku. Ali najčitanije knjige su bile Tolstojeve (423 reversa), Viktora Igoa (409), Gi de Mopasana, Aleksandra Dime oca i Aleksandra Dime sina.

1895. -  
1900. slaba  
posećenost  
biblioteke

Od 1901.  
detaljniji  
izveštaji,  
veća pažnja  
usmerena  
ka statistici

Najčitanije  
pisaci:  
- Lav  
Tolstoj, Viktor  
Igo i Gi De  
Mopasan

# Digitalna Biblioteka Narodne biblioteke Srbije

DIGITALNA NARODNA BIBLIOTEKA SRBIJE (DNBS) pruža veliki broj kvalitetnih informacija na savremenim medijima i izlazi u susret novim potrebama.

Digitalna NBS predstavlja paralelnu virtuelnu instituciju klasičnoj biblioteci, pravu NBS “bez zidova”. Značajki osmišljenim sistemom linkova vodi korisnika kroz hodnike sajber prostora sve do željene informacije, i to ne samo do kataloški obrađene publikacije, nego i do samog sadržaja, do digitalne verzije stranice knjige, zvučnog zapisa ili fotografije.

Korisnicima je omogućen pristup informacijama na internetu (online) i informacijama na kompaktnim diskovima i drugim nemrežnim resursima (offline). Digitalne biblioteke predstavljaju kompilacije materijala objavljenih u elektronskom formatu i analognih materijala konvertovanih u digitalni oblik.

Za ovu drugu grupu materijala potreban je projekat digitalne konverzije, u kome bi ključni postupak bio sistematska digitalizacija analognog materijala i klasifikacija tih digitalnih dokumenata u specijalno uređene digitalne zbirke. Budući da digitalna biblioteka pruža najširi mogući pristup svojim resursima, nezaobilazno je i pitanje prava u digitalnom svetu. Prepoznavanje i zaštita zakonskih prava (autorskog prava, prava na privatnost i ostalih prava koje poznaje naše zakonodavstvo).



# Digitalna biblioteka Narodne biblioteke Srbije

NBS ima veoma bogatu zbirku izdanja u elektronskoj formi, ovde je predstavljen samo deo njenog velikog opusa.

## КОЛЕКЦИЈЕ

- Новине
- Часописи
- Рукописна периодика
- Књиге
- Збирка ћирилских рукописних књига НБС
- Звучне књиге
- Стара штампана књига
- Стара и ретка књига
- Каталогзи и библиографије
- Библиотеке целине и легати
- Фотодокумента
- Нотна грађа
- Звучни снимци
- Плакати и документациони материјал
- Гравире и ликовни материјали
- Картографска грађа
- Народна поезија
- Завичајне збирке
- Стрипови и графичке новеле
- Тематске колекције
- Књиге о ЕУ
- Календари, алманаси и годишњаци

## NOVINE (deo kolekcije)



Назив

Политика 1904 - 1941

[види још ...](#)



Назив

Самоуправа

[види још ...](#)



Назив

Време

[види још ...](#)

# ČASOPISI – deo kolekcije



**Назив** Женски покрет

[види још ...](#)



**Назив** Домаћица

[види још ...](#)



**Назив** Радио Београд

[види још ...](#)

# KNJIGE – deo kolekcije



**Назив**

Збирка књига Боре Станковића

**Опис**

Борисав Бора Станковић (31. март 1876. - 22. октобар 1927) је био приповедач, романописац, драматичар и један од најзначајнијих писаца на прелазу из реалистичног романа ка модерном. Рођен је у Врању и врло рано је остао без родитеља. Завршио је Правни факултет у Београду 1902. године. Своју најпознатију драму "Коштана" објавио је 1902. године. У овој драми први пут се у књижевном делу користи врањски изговор. Свој најпознатији роман "Нечиста крв" објављује 1910. године.



**Назив**

Збирка књига Бранислава Нушића

**Опис**

Колекција садржи 25 књига, које чине сабрана дела нашег истакнутог књижевника Бранислава Нушића (1864-1938). Књиге из ове колекције су издате између 1931-1936. године, а неке од њих су озвучене и доступне у аудио формату на линку [Звучне књиге] [http://digitalna.nb.rs/sf/NBS/Zvucne\\_knjige](http://digitalna.nb.rs/sf/NBS/Zvucne_knjige).



**Назив**

Српска дечја дигитална библиотека

**Опис**

Збирка садржи 127 дигиталних копија књига из српске књижевности за децу. Национални уређивачки одбор, састављен од професора књижевности за децу и библиотекара, одабрао је књиге за децу узраста од 3 до 13 година које по свом садржају, уметничким, историјским и књижевним вредностима представљају сам врх српске књижевности за децу. Пројекат је реализован у НБС 2004. године. Издавачи из Србије су, као сарадници НБС у овом значајном националном пројекту, уступили Библиотеци ауторска права за постављање целокупних књига у пуном тексту. Пројекат је проистекао из ширег међународног пројекта Међународна дечја дигитална библиотека (ICDL - International Children's Digital Library - [<http://en.childrenslibrary.org>]), чији је циљ



# ZVUČNE KNJIGE – *deo kolekcije*

## Звучне књиге:

### **Бора Станковић**

Изабране приповетке

Стари дани

Коштана

Нечиста крв

Моји знанци

Наш божић

Његова белка

Под окупацијом

### **Бранислав Нушић**

Госпођа министарка

Приповетке

Наход

Мали комади

Мале сцене

Приповетке01

Пут око света

Свет

Бен Акиба

Сабрана дела Бранислава Нушића 19 - Бен Акиба 2

Деветсто петнаеста : Трагедија једног народа 1

Деветсто петнаеста : Трагедија једног народа 2



***Narodna biblioteka radi i intenzivno će raditi na daljoj digitalizaciji materijala, gde svako može da pronade ono što mu je potrebno.***

*Priredila Ljiljana Komazec Sauer*